

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Стефан Тодоров Сивков, дм
Катедра по анатомия, хистология и ембриология, МУ-Пловдив

относно дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор”
в област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт
професионално направление: 7.1. Медицина
докторска програма / научна специалност: „Анатомия, хистология и цитология”

Автор: д-р Валерия Тодорова Тананска

Тема: **„Тревожност и степен на емпатия у студенти медици първи и втори курс при среща с трупен материал”**

Научни ръководители: проф. д-р Стефан Тодоров Сивков, дм (МФ, МУ-Пловдив),
проф. д-р Румен Стаматов, дпн (ПУ „Паисий Хилендарски”)

1. Общо представяне на процедурата и докторанта. Със заповед № Р-1811 от 14.08.2013 г. на Ректора на МУ-Пловдив съм определен за член на научното жури във връзка с процедурата за защита на дисертационния труд на тема „Тревожност и степен на емпатия у студенти медици първи и втори курс при среща с трупен материал” за придобиване на ОНС „Доктор” в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, научна специалност Анатомия, хистология и цитология. Автор на дисертационния труд е д-р Валерия Тодорова Тананска – докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра „Анатомия, хистология и ембриология” на МУ-Пловдив с научни ръководители проф. д-р Стефан Тодоров Сивков, дм от същата катедра и проф. д-р Румен Стаматов, дпн от ПУ „Паисий Хилендарски”. За изготвяне на становището получих материалите, изискващи се от Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Пловдив.

Докторантката д-р Валерия Тодорова Тананска е родена през 1953 г. Завършва висшето си образование във Висшия медицински институт (сега Медицински университет) Пловдив през 1978 г. с магистърска специалност „Медицина”. От 1983 г. е асистент по анатомия в Катедрата по анатомия, хистология и ембриология на МУ-Пловдив. През 1991 г. придобива специалност по анатомия, хистология и цитология. От 09.06.2011 г. е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка по докторантска програма „Анатомия, хистология и цитология” към Катедрата по анатомия, хистология и ембриология на МУ-Пловдив. Отчислява се от докторантурата с право на защита на 29.05.2013 г. Като докторант на самостоятелна подготовка води упражнения по учебната дисциплина „Анатомия, хистология и ембриология”.

2. Актуалност на тематиката. Дисертацията е посветена на проблема за тревожността и емпатията на студенти по медицина спрямо трупен материал, който не е разглеждан у нас, а дори в световен аспект изследователите в тази област не създават значимо научно присъствие. Тревожността и емпатията са феномени дълбоко заложи в медицинската професия. Изследването и обсъждането им са важна част от решаването на проблема за дехуманизацията на медицинското професия. По-доброто им познаване би осигурило по-висок стандарт на обслужване на пациентите.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите. Представеният дисертационен труд обхваща 116 стандартни страници. Съдържа 50 фигури, 9 таблици и 7 приложения. Списъкът на използваната литература включва 128 източника, от които 15 на български. Дисертационният труд е структуриран според общоприетите изисквания в - увод, 11 тематични глави, заключение, изводи и приноси.

В „Увода“ е направен преглед на проблема с тревожността и емпатията в медицината. Отбелязана е съвременната тенденция на дехуманизация на медицинската професия. Прави се връзка с подбора на студентите и организирането на медицинското образование. Отбелязани са отклонения в психичното поведение по време на дисекции, както и липса на уважение към трупния материал.

В „Литературния обзор“ се прави критичен преглед на съвременните методи на изследване на тревожност и емпатия. Обсъдена е епидемиологията, религиозните и етнически аспекти на тревожността и емпатията. Посочени са утвърдени практики за борба с тревожността, както и показатели използване за общата тревожност в медицинската професия. Анализирани са дейностите на организации, ангажирани с проблема за тревожността и емпатията при работа с човешки тела за анатомична дисекция. Представено е състоянието на проблема с тревожността и емпатията на студенти-медици на национално ниво. Посочена е липсата на статистически регистри и изследвания на тревожността и емпатията при студенти-медици по отношение на анатомичната дисекция.

Целта на дисертационния труд е да се установят факторите, водещи и влияещи на неспецифична и стресор-специфична тревожност на студенти-медици от I и II курс и съпоставят изследваните показатели с емпатичния профил на изследваната група.

Материалът на изследването е достатъчен по обем, правилно структуриран, добре документиран и надлежно регистриран.

Методика на изследването. Методологията съответства на поставената цел и позволява получаване на адекватен отговор на задачите в дисертационния труд. Използвани са психосоматични, психологически и самооценяващи преживяванията тестове. Изследвано е нивото на α -амилаза и хромогранин А в слюнка при неконтактни и при работещи с трупен материал лица.

Статистическите методи са подходящо подбрани с информативност необходима за изследването.

Главата „Резултати и обсъждане” заема 70 стр. Резултатите са документирани с добро качество. Данните от статистическите анализи са убедително онагледени с графики. Проследените психологични, соматични, биохимични, социални и демографски данни при изследваните студенти са задълбочено анализирани и нагледно демонстрирани. Резултатите представени в три основни направления показват, че 1) фактори с негативно влияние върху степента на тревожност при работа с трупен материал са по-високото ниво на емпатия и по-ниската предварителна осведоменост за дисекции на труп в обучението по медицина; 2) абнормното силно представяне на студентите-медици в систематизиране и крайните състояния на тревожност не съответстват на нуждите на професията; и 3) едновременното изследване на нивото на α -амилаза и хромогранин А в слюнка е точен показател за наличие на стресор-специфична тревожност от психосоматичен тип.

Изводите са представени в три главни групи, като отразяват вярно резултатите от изследването.

4. Преценка на публикациите и личния принос на дисертантката. Основните резултати от дисертацията са публикувани в шест реални публикации - три от които в в сборници от научни конференции и три в рецензирани списания - две в българско (Bulgarian Medicine, 2011, под печат) и една в чуждестранно издание (European Journal of Person-Centered Healthcare, под печат). Публикациите са авторски, което подчертава личния научен принос на дисертантката.

5. Авторефератът е структуриран правилно, като отразява съдържанието, основните резултати и приносите на дисертационния труд.

6. Препоръките ми за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати са за прилагането им в по-нататъшното изучаване и разширяване на тази перспективна проблематика, които да включват студенти от по-горни курсове. В сътрудничество с Катедра модерна психология и психиатрия дисертационният труд би могъл да положи основата на педагогически промени в медицинското обучение и по-добро качество на обслужване на пациентите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ. Дисертационният труд на д-р Танаска разглежда проблем, който касае тревожността и емпатията на студенти-медици спрямо дисецирано човешко тяло. Изложението и оформлението на дисертационния труд и на автореферата е много добро. Извършена е голяма по обем и трудна за изпълнение работа. Получени са научни резултати, обогатяващи познанията и диагностичния подход при определяне на състоянието на тревожност и емпатия при студентите-медици. Процесите, през които студентите преминават по време на обучението си и изграждането като специалисти, досега не са изучавани. Това е пропуск в образователната система, който води до неадекватно обучение и персистиращи проблеми след завършване на следването. Дисертантката показва задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност, както и умения за провеждане и публикуване на самостоятелни научни изследвания. Представените материали и документи по процедурата отговарят напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република

България, Правилника за прилагане на този закон, Регламента за придобиване на ОНС „Доктор” в МУ-Пловдив.

Въз основа на изложеното дотук давам своята положителна оценка за проведеното научно изследване в дисертационния труд, като предлагам на почитаемото научно жури да присъди на д-р Валерия Тодорова Тананска образователната и научна степен „Доктор” в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1 Медицина, научна специалност Анатомия, хистология и цитология.

20.09.2013 г.

Подпис:

(проф. д-р Стефан Сивков)